

«Ilim hám texnika tariyxı» páninen sorawlar

1. «Ilim hám texnika tariyxı» pánniń aktuallıǵı, ilimiy hám ámeliy áhmiyeti.
2. “Ilim” túsinigi, onıń áhmiyeti, rawajlanıw nızamlıqları hám printsipleri.
3. Pánniń quramı hám dúzilisi. Onı dúziw hám basqarıw.
4. Antik dáwirde ilimiy oylawdıń payda bolıwı hám rawajlanıwı
5. İnsanlardıń dáslepki jámiyeti hám ilimiy bilimler deregi.
6. Áyyemgi Mesopotamiyada ilim.
7. Áyyemgi Mısırdá ilim.
8. Áyyemgi Hindstanda ilim.
9. Áyyemgi Qıtayda ilim.
10. Áyyemgi Gretsiyada ilimiy bilimlerdiń rawajlanıwı
11. Áyyemgi grek ápsanalarınıń tariyxıy áhmiyeti. Argonavtlar haqqında ápsana. Gomerdiń “İliada” hám “Odiseya” dástanları. Prometey ápsanası.
12. Áyyemgi Gretsiyada tábiyat haqqındaǵı pánlerdiń rawajlanıwı. İoniya grek pániniń orayı.
13. Gippokrat hám onıń meditsina páni rawajlanıwına qosqan úlesi.
14. Pifagor hám onıń Áyyemgi dúnya ilimiy oyı rawajlanıwında tutqan ornı.
15. Sokrat.
16. Demokrit.
17. Platon akademiyası.
18. Aristotel antik álemniń iri oyshılı.
19. Gerodot “tariyx atası”nıń “Tariyx” kitabı hám onıń Áyyemgi dúnya tariyxın úyreniwdegi áhmiyeti.
20. Alǵashqı grek mektepleri hám gimnasiyeler.
21. Grek tragediyaları. Esxildiń “Shınjırlanǵan Prometey” tragediyası. Sofokl.
22. Greklerde jıl esabı. Grek jazıwı.
23. Strabon hám onıń “Geografiya” shıǵarması.
24. Áyyemgi Rimde ilimiy bilimlerdiń rawajlanıwı
25. Áyyemgi Rimde ilimiy bilimlerdiń júzege keliwindegi tariyxıy sharayatlar.
26. Tsitseron Rim ilimiy dúnyaqarasınıń aldınǵı wákili.
27. Seneka Rim ilimiy dúnyaqarasınıń aldınǵı wákili.
28. Mark Avreliy Rim ilimiy dúnyaqarasınıń aldınǵı wákili.
29. Avgustin Avreliy Rim ilimiy dúnyaqarasınıń aldınǵı wákili.
30. Boetsiy Rim ilimiy dúnyaqarasınıń aldınǵı wákili.
31. Eramızdan aldınǵı I ásirdiń aqırǵı hám eramızdın I ásir basları Rim mádeniyatınıń “altın ásiri”.
32. Vergiliydiń “Eneida” dástanı.
33. Lukretsiy dúnyaqarası.
34. Pleniy hám onıń 37 kitabınan ibarat “Tábiyiy tariyx” kitabı.

35. Rimde teatrlar, kitapxanalar, kópirlar hám vodoprovodlar qurılısında anıq pánlerdiń ornı.
36. IX-XI ásirde Musılman Oyanıw dáwiri. Shıǵıs ulamalarınıń dúnya iliminiń rawajlanıwına qosqan úlesi
37. İslam region xalıqları mádeniy múnásebetlerin baylanıstırıwshı sıpatında. İslam hám ilim.
38. Musılman Oyanıw dáwiriniń ózine say qásiyetleri.
39. Baǵdadtaǵı “Bayt-ul-hikma” hám onda dúnyalıq pánlerdiń rawajlanıwı.
40. Dúnyalıq hám diniy ilimlerdiń óz-ara uyǵınlıǵı.
41. Musılman Shıǵısı alımları shıǵarmalarında ilimler máselesi.
42. “Arab ilimleri”niń mazmunı. Kalom, Grammatika muzıka hám aruz, tariyx.
43. Shıǵısta dáslepki medreselerdiń júzege keliwi.
44. Nizamiya medresesi hám Nizomulmúlk.
45. Samarqandta İbrahim Tamǵachxan tárepinen dáslepki medreseniń qurılıwı.
46. Buxaradaǵı Farjak medresesi.
47. Orta ásirlerdegi medreselerde tálim sisteması.
48. Antik dáwir grek hám rim avtorları shıǵarmalarınıń arab tiline awdarılıwı İslam tsivilizatsiyasınıń Batıs Evropaǵa tási.
49. Oraylıq Aziya oyshıllarınıń insaniyat ilimiy rawajlanıwına qosqan úlesi.
50. Oraylıq Aziyadan jetisip shıqqan danalar. Pán tariyxında “Danalıq fenomeni” Ullı muqáddes alımlar.
51. Hádis ilimi rawajlanıwındaǵı altın dáwir. İmam al-Buxariy hám onıń “Al-Jome as-sahih”, “Al adab-al-mufrad” shıǵarmaları. İmam Buxariy hádisleri eń isenimli tiykar.
52. Abu İsa Muhammad at-Termiziy hám onıń “Al-Jome”, “Ash-Shamoil an-Nabaviya” kibi shıǵarmaları hám olardıń barlıq musılman dúnyasındaǵı áhmiyeti.
53. Qaffol ash-Shoshiy ullı musılman nızamshısı. Onıń “Odob al-Qozi” shıǵarması.
54. Abu Mansur al-Motrudiy kalom iliminiń bilimdanlarınan. Moturudiya aǵımınıń tiykarın salıwshısı. Onıń “Kitob at-Tavhid” shıǵarması hám onıń áhmiyeti.
55. Abu –al Muyin an-Nasafiy islam ullılıǵı, filosofiyası hám kalom ilimin rawajlandırǵan alım. Onıń “Bahr al-Kalom” kitabı kalom ilimi boyınsha eń qımbatlı manba.
56. Mahmud az-Zamahshariy hám onıń arab grammatikası, ádebiyat, aruz ilimi, geografıya, hádis hám 50 den artıq shıǵarmalar jazıwı.
57. Oraylıq Aziya entsiklopedist oyshıllarınıń dúnya tsivilizatsiyasında tutqan ornı

58. Musa al-Xorazmiydiń “Bayt ul-Hikma”degi xızmeti. Onıń “Al-jabr hám al-muqobala” shıǵarması.
59. Ahmad-al-Farǵaniy hám onıń “Samoviy háreketler hám ulıwmalıq ilimi nujum” kitobı shıǵarması.
60. Abu Násir Farabiy Oraylıq Aziyalıq atalı filosof. “Mualim-us-Soniy” ijodida Baǵdad dáwiri.
61. Farabiydiń “İlm hám sanat fazilatları”, “Fozil shahar aholisining maslagı” hám “Musiqa haqqında katta kitob” shıǵarmaları.
62. Xorezm Mamun akademiyası hám onıń júzege keliwindegi tariyxıy shárt-sharayatlar
63. Xorezm Mamun akademiyasında tábiyiy hám sotsiallıq pánlerdiń rawajlanıwı.
64. Ǵárezsiz Ózbekstanda Xorezm Mamun akademiyasınıń qayta tikleniwi hám onıń búgingi kúndegi xızmeti.
65. İbn Sina hám onıń “Tib qonunları” shıǵarması.
66. Abu Rayhan Beruniy. Beruniydiń “Qadimgi xalqlardan qolgan ědgorliklar”, “Hindiston”, “Saydana” hám “Geodeziya” shıǵarmalarınıń ilimiy áhmiyeti.
67. Mahmud Qashqariy úlken tilshi alım. Onıń “Devonu luǵatit turk” shıǵarması.
68. Yusuf Xos Hojib
69. Rudakiy
70. Firdavsiy
71. Narshaxiy kibi alımlardıń sotsiallıq bilimler rawajlanıwındaǵı úlesleri
72. Orta ásirlerde Evropa páni
73. Dáslepki Orta ásir Evropasında mádeniy-ruwxıy hám ideologiyalıq printsipler.
74. Xristian dininiń insannıń barlıq iskerligi ústinen húkimranlıǵı. Diniy mekteplerdegi oqıw.
75. Avreliy Avgustinniń xristian reformashılarınınan biri sıpatında Batıs Evropa orta ásir mánawiy-diniy ómirge úlken tási.
76. Karl tárepinen IX ásir basında Evropada eń úlken imperiyanıń dúziliwi. Karoling oyanıw hádiyesi.
77. Ullı Karl saltanatında dúzilgen mekteplerde eki basqıshlı sistema.
78. Orta ásirde sxolastika.
79. VII-VIII ásirlerde bilimlerde tartıplestiriw túri bolǵan qomusiy toplamlardıń dúziliwi hám onıń áhmiyeti.
80. Episkop İsidor Sevilskiy tárepinen 20 tomlı qomusiy shıǵarma – “Boshlangıchlar ěki etimologiya”dıń jazılıwı.

81. Alkuin Orta ásirler Evropa filosofiyasınıń tiykarın salıwshısı.
82. Kirill hám Mefodiy slavyanlardıń dáslepki aǵartıwshılar.
83. Per Abelyar.
84. Buyuk Albert hám Foma Akvinskiy orta ásir Evropasınıń ullı danıshpanları.
85. R.Bekon, U.Okkam, Duns Skot hám Evropa pání.
86. XII ásirde Evropada dástlepki joqarı mektepler universitetlerdiń payda bolıwı. Bolone, Parij, Oksford, Praga, Krakov universitetleri.
87. XII ásirde Frantsiyada jaratılǵan “Roland haqqında qwshiq” dástanı.
88. XII ásirde universitet kitapxanalarınń dúziliwi.
89. 1260-1295 j.j. Venetsiyalıq Marko-Polonıń Oraylıq Aziya hám Qıtayǵa sayaxatı. “Mako Polo kitobi”nıń ilimiy áhmiyeti.
90. Batis Evropada Oyanıw dáviri. XIV-XVI ásirler Evropada ilimiy bilimler rawajlanıwında jańa dávir
91. Batis Evropada Oyanıw dáviriniń ózine say qásiyetleri. Gumanizm hám antropotsentrizm.
92. XV-XVI ásirlerde pánniń teologiya menen menen óz baylanısın úze baslawı. Dúnyalıq pánlerdiń rawajlanıwı.
93. Tájriybelik metodlardı tábiyattanıwshılıqta qollanıwı.
94. Dante, Petrarka, Erazm Rotterdamskiy hám Mishel Monten. Renessans dáviriniń úlken órneksileri.
95. Nikolay Kopernik, Nikolay Kuzanskiy hám Paratsale Oyanıw dáviri zıyalıları.
96. Nikolo Makiyavelli
97. Jordano Bruno
98. Leonardo da Vinchi
99. Galileo Galiley
100. Blez Paskal, İsaak Nyuton kibi alımlarınıń pán álemindegi mártlikleri
101. Torichelli tárepinen sınap termometr jaratılıwı.
102. 1590 jıl Z.Yansen tárepinen mikroskoptıń oylap tabılıwı.
103. Birinshi kitaptıń baspadan shıǵarılıwı.
104. Xristafor Kolumb tárepinen Amerikanıń ashılıwı.
105. Vamsko de Gama Afrikanı aylanıp ótip, Hindistanǵa baratuǵın teńiz jolın ashıwı hám onıń áhmiyeti.
106. Magellan tárepinen Jerdiń shar tárizli ekenligin dálillewi.
107. Geografiya hám kartografiya baǵdarların pán sıpatında qabıl etiliwi.
108. İlimiy anatomiya hám fiziologiya tiykarları pán sıpatında úyreniliwiniń baslanıwı.
109. Ximiya hám astronomiya baǵdarlarında úlken jetiskenliklerge erisiwi.

110. Tomas Mor, Fransua Rable hám Vilyam Shekspirler Batis Evropanıń ullı gumanist dóretiwshilerinen.
111. Oraylıq Aziyada Temur hám temuriyeler dáwiri pán rawajlanıwı
112. Amir Temur dáwirinde Oraylıq Aziyada pán hám mádeniyattıń ósiwi. Temur tárepinen Samarqand Akademiyası tiykarlarınıń jaratılıwı.
113. Samarqand medreseleri hám saray kitapxanası.
114. Ataqlı filosof Taftazoniy hám onıń 40 tan artıq shıǵarmalarında logika, muzıka, arab tili grammatikası máseleleriniń sáwleleniwi.
115. Jurjoniy Samarqandtıń jetik alımı.
116. Nizomiddin Shomiy hám onıń “Zafarnoma” shıǵarması. Naqshbandiy hám onıń mektebi.
117. “Temuriylar Renessansi”. Samarqand Akademiyası.
118. Mırza Ulıǵbektiń ilimiy iskerligi. Ol tárepinen Buxara, Samarqand hám Ğijduvonda medreseler salınıwı.
119. Mırza Ulıǵbek tárepinen Samarqandta Rasadxana qurılıwı hám onıń áhmiyeti. “Ziji Kuragoniy” shıǵarması.
120. Mırza Ulıǵbek mektebi wákilleri Qazızada Rumiy, Ali Qusshı hám Ğiyasiddin al-Kashiy
121. Alisher Nawayı hám onıń ózbek ádebiy tili rawajlanıwına qosqan úlesi.
122. Zahiriddin Muhammed Babur alım sıpatında “Baburnama” áhmiyetli tariyxıy, ilimiy túsini.
123. Jańa dáwir pání. Pánniń qalıplesiwi hám onıń zamanagóy talqılawı
124. XVII ásir aqırı XVIII ásir baslarında Batis Evropanıń ayırım mámleketlerinde kapitalistlik rawajlanıw jolınıń baslanıwı. İlimiy tájriybe izleniwdiń jańa usılı sıpatında.
125. Texnikanı rawajlandırıw ushın ilm-pánniń áhmiyetiniń artıwı. XVII ásirde saatta mayatnikten paydalana baslanıwı mexanikada qolǵa kiritilgen jetiskenliklerden.
126. Ataqlı ingiz alımı İ.Nyuton hám nemis alımı G.Leybnits tárepinen XVII-XVIII ásirlerde házirgi zaman joqarı matematikasına tiykar salınıwı hám onıń áhmiyeti.
127. Nyutonniń mexanika hám optika nızamları. Barlıq álem tartısıw nızamınıń oylap tabılıwı
128. F.Bekon tárepinen pánniń predmeti hám wazıypasın qayta kórip shıǵılıwı.
129. R.Dekart.
130. G.Leybnits hám onıń “Monadologiya” teoriiyası.
131. Frantsiyada 35 tomliq entsiklopediyanı Didro usınısı astında baspadan shıǵıwı.

132. Ximiya pániniń rawajlanıwı. J.Pristli tárepinen xloristiy vodorod, ammiak alınıwı.
133. Frantsuz áskeriy injeneri J.Mene tárepinen suw bul vodorod hám kislorodtan dúzilgeniniń anıqlanıwı.
134. A.Leveguk hám K.Volflerdiń tábiyattanıwshılıqqa qosqan úlesleri.
135. M.V.Lomonosov tárepinen materiyanıń saqlanıw nızamın birinshi bolıp oylap tabılıwı.
136. Frantsuz ximigi A.Lavuaze iskerligi.
137. Pánniń islep shıǵarıwǵa engiziliwi. Puw mashinalarınıń oylap tabılıwı.
138. XVIII ásir 60-jıllarında Angliyada sanaat awdarıspaǵınıń baslanıwı.
139. 1784 j. D.Uatt tárepinen universal puw dvigateliniń jaratılıwı.
140. Marten tárepinen polat eritiwshi pechlerdiń jaratılıwı. Pán hám islep shıǵarıw ortasında bekkem baylanıslardıń ornatılıwı.
141. XVIII ásirde aqırı XIX ásirde ilimiy bilimlerdiń rawajlanıwı
142. İlimiy-texnika rawajlanıwınıń ózine say qásiyetleri. XIX ásirde pán hám texnikanıń jalǵız sistemaǵa aylanıwı.
143. Energiyanıń saqlanıw nızamınıń oylap tabılıwı. M.Faradey hám G.Gerts oylap tabıwları.
144. 1803 j Fulton tárepinen birinshi paroxodtı sınawdan ótkeriliwi. Telegraftıń oylap tabılıwı.
145. A.Butlerov hám D.İ.Mendeleevtiń ximiya páni rawajlanıwına qosqan úlesi.
146. Ch.Darvin hám onıń evolyutsion teoriyası.
147. Genetika páni. G.Mendel nızamı.
148. Meditsina bilimler. İ.Sechenov hám İ.P.Pavlov.
149. İ.F.Kruzenshtern ekspeditsiyası.
150. J.Kuk, F.Bellinsgauzen hám M.Lazarev sayaxatları hám olardıń áhmiyeti.
151. A.Smit, K Sen-Simon izleniwleri.
152. T.Maltus teoriyası.
153. A.Shopengauer
154. F.Nitsshe
155. G.Spenser.
156. XVI-XIX ásirlerde Oraylıq Aziyada pánniń ahwalı
157. Babakalan Mufti tárepinen matematikaǵa tiyisli oqıw qollanbalarınıń jaratılıwı.
158. Mırza Badi Devoniy xızmeti.
159. Ubaydulla ibn Muhammad Yusuf hám onıń “Davolash usullari haqqında ” shıǵarması (1598 jıl).
160. Ahmad Danışh hám onıń astronomikalıq shıǵarmaları.
161. Mahmud ibn Wáli hám onıń “Bahr ul-ásiror” shıǵarması.

162. XVI-XIX ásirlerde Oraylıq Aziyada Geografiya bilimlariniń rawajlanıwı.
163. XVI-XIX ásirlerde Oraylıq Aziyada tábiyiy hám sotsiallıq pánlerdiń ahwalı.
164. Mırzajan Sheraziy hám Yusuf Qoraboǵiy.
165. İ.İbrat. M.Baëniy, A.Donish.
166. Pánniń rawajlanıwındaǵı V.Nalivkin xızmeti.
167. Pánniń rawajlanıwındaǵı N.Veselovskiy xızmeti.
168. Pánniń rawajlanıwındaǵı R.Shreder, V.Bartold xızmeti.
169. Pánniń rawajlanıwındaǵı V.Vyatkin xızmeti.
170. Rus-tuzem mektepleri.
171. XX ásir ilimiy texnika rawajlanıwı hám ilimiy-texnika awdarıspaǵı ásiri
172. limiy texnika rawajlanıwı rawajlanıwı túsiniginiń qásiyeti hám áhmiyeti.
173. XX ásirdegi áhmiyetli ilimiy oylap tabılıwlar. E.Rezerford hám N.Bor izertlewleri.
174. A.Eyneshteyn hám onıń teriyası.
175. Z.Freyd hám psixoanaliz.
176. Kinonıń keń jayılwı.
177. N.Vinner kibernetikanıń tiykarshısı.
178. Kosmos erasınıń baslanıwı (1961 j. Yu.Gagarin).
179. 1969 jıl insan qádeminiń ayǵa jetiwi.
180. Gen injeneriyasınıń rawajlanıwı.
181. XX ásir Nobel sıylıǵı laureatları İ.Pavlov (1904), M.Plank (1918), A.Eynshteyn (1921), N.Bor (1922), B.Rassel (1950), P.Kapitsa (1978), J.Alferov (2001).
182. Oraylıq Aziyada birinshi universitetiń ashılıwı hám onıń aymaqta pán rawajlanıwına qosqan úlesi.
183. Ózbekstan Pánler Akademiyasınıń dúziliwi.
184. Sovet totalitar dúziminiń pán árbablarına qarata repressiya siyasatı hám onıń aqıbetleri.
185. Xabar texnologiyasınıń rawajlanıwı.
186. Bálent imaratlardıń qurılıwındaǵı texnikalıq sheshimler.
187. DNK analizi.
188. Xabar hám jámiyet. Informatsiya ásiri mashqalaları.
189. Kompyuterler.
190. Spid mashqalası.
191. Ekologiya.
192. İnnovatsion texnologiyalar.
193. Gen injeneriyası. Meditsinadaǵı jetiskenlikler.
194. Nanotexnologiyalar. Kosmostıń izertleniwi.

195. Milliy gárezsizliktiń ilim-pán rawajlanıwında tutqan ornı. Gárezsizlik jıllarında Ózbekstanda ilim-pán tarawında erisilgen tabıslar.
196. Ullı geografıyalıq ashılıwlar hám onıń pánge tásiiri
197. Qaraqalpaq folklorı doretpeleri
198. Úlkemizde arxeologiya iliminiń rawajlanıwı
199. Qaraqalpaq mamleketlik universitetinin payda bolıwı haqqında hám áhmiyeti.
200. Qaraqalpaqstanda daslepki ilim gayratkerleri.